

La traducció del Càntic dels Càntics de Mn. Frederic Clascar*

FRANCESC FELIU

Universitat de Girona

francesc.feliu@udg.edu

JOAN FERRER

Universitat de Girona

joan.ferrer@udg.edu

RESUM: En aquest treball s'analitza lingüísticament la traducció catalana del Càntic dels Càntics publicada l'any 1918 per Frederic Clascar i realitzada directament a partir del text hebreu. Es posa de relleu, a partir de la comparació amb el text original i amb una versió literal, el valor de les solucions emprades i la seva voluntat de contribuir a la creació d'un model de llengua literària culta, encara que les opcions lingüístiques preses no acabessin imposant-se finalment.

PARAULES CLAU: llengua literària, traduccions catalanes, història del català contemporani

TITLE: Mn. Frederic Clascar Catalan translation of the Song of Songs

ABSTRACT: This paper analyzes linguistically Catalan translation of the Song of Songs published in 1918 by Frederic Clascar made directly from the Hebrew text. It underlines, from comparison with the original text with a literal version, the value of the solutions used and their willingness to contribute at the creation of a model of cultured literary language, although the linguistic options taken not finally takes precedence.

KEYWORDS: literary language, Catalan translations, history of contemporary Catalan

*Al pare Josep Massot i Muntaner,
gran erudit, mestre i amic*

Frederic Clascar, traductor de l'hebreu

Frederic Clascar i Sanou (Santa Coloma de Farners, 1873–Barcelona, 1919) és un personatge molt singular en la història de la cultura catalana del primer quart del segle xx. Va néixer a Santa Coloma de Farners, però, en quedar orfe de pare als 4 anys, la família va deixar aquest poble del bisbat de Girona. Va estudiar als seminaris de Vic i de Barcelona. Fou ordenat de prevere l'any 1899 i es llicencià en dret canònic a la Universitat Gregoriana de Roma (1906). L'any 1908 el bisbe de Barcelona li encomanà la direcció del *Full Parroquial*, càrrec que exercí fins a la mort. En el *Full* començà a publicar les seves traduccions del evangelis a partir del text grec original, que després van ser recollides en *Los santos evangelis. I. Sant Matheu*. Barcelona: Lluís Gili [1909]. Era amic i confessor de Prat de la Riba. L'any 1911, en

* Aquest estudi forma part del projecte de recerca: «Sobre els territoris de la llengua: la frontera franco-espanyola en la història de la llengua i la identitat catalanes». Referència: FFI2011–27361. Organisme: MICINN. Investigador principal: Francesc Feliu.

ser creada la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, Clascar en va ser nomenat membre. Hi va exercir el càrrec d'arxiver-bibliotecari fins a la mort. Va ser un home absolutament fidel a Fabra i a la seva obra al servei de la llengua catalana. Fabra, Carner i Clascar van ser anomenats «els tres pontífexs de les normes» per Rubió i Lluch.

L'any 1902 havia editat els textos de la litúrgia catòlica de la Setmana Santa en llatí i en català, a fi que els fidels poguessin seguir les celebracions. El llibre portava un pròleg de Joan B. Codina (Sabadell, 1860–Barcelona, 1923), catedràtic d'hebreu i de grec del Seminari de Barcelona i traductor d'algunes parts de la Bíblia (Salm 22 [1889], Isaïes 53 [1900] i Proverbis [1903]). Clascar i Codina van proposar a Prat de la Riba de fer una traducció de tota la Bíblia al català. Per raons que no coneixem —sospitem que la ruptura es devia produir per divergències de caràcter¹— va ser Clascar qui va emprendre aquesta tasca tot sol. En vida seva, l'Institut de la Llengua Catalana va publicar la seva versió del Gènesi (1915) i del Càntic dels Càntics (1918). L'Èxode fou publicat l'any 1925. Clascar deixà molta feina de traducció bíblica feta, que no s'edità mai. Morí jove, als 46 anys, víctima de la grip² (Mas 2005; Balcells–Pujol 2002; Naspleda 2011a; Massot 2012).

L'inefable Mn. Antoni M. Alcover en una instància adreçada al president del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya (28 de juny de 1924) en què passava revista a la tasca de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans pontificava —a propòsit de les traduccions bíbliques de Mn. Frederic Clascar fetes a partir de l'hebreu original— el següent:³

El Gènesi. Versió de l'hebreu segons els textos originals i ab notació de Mn. Frederic Clascar. Clascar sabía muy poco el hebreo. Para pergeñar su traducción, se sirvió de un seminarista hebraizante que le tradujo palabra por palabra el texto hebreo. Esto da la medida de lo que podía ser su pretensiosa Versión (Massot 2005b: 156).⁴

¹ El mateix any de la mort de Clascar (1919), Codina publicà en *El Correo Catalán* diversos articles on mostrava notables reserves respecte a les traduccions del Gènesi i del Càntic fetes per Clascar (Naspleda 2011b: 145).

² Josep Pla en deixà constància en l'apunt del 24 de febrer de 1919 d'*El quadern gris*: «Aquests dies han mort mossèn Clascar i el poeta Joaquim Folguera. I tanta gent!»

³ Són *El Gènesi* (Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, 1915), *El Càntic dels Càntics de Salomó* (Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, 1918), i, publicada pòstumament, *L'Èxode* (Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, 1925). Josep Massot ha demostrat que la versió de l'Eclesiastès o Cohèlet publicada l'any 1930 per la Fundació Bíblica Catalana (*La Sagrada Bíblia*. Volum VI: Job, Proverbis, Eclesiasta. Versió dels textos originals, introduccions i notes de Gumersind Alabart, Carles Cardó i Antoni de Barcelona. Barcelona: Editorial Alpha 1930) és essencialment la mateixa que va fer Mn. Clascar. Els editors es limiten a dir en una nota escarida: «Quant al llibre de l'Eclesiasta, ha prestat meravelloses solucions d'estil la versió del doctor Clascar que sortosament hem pogut tenir a la vista» (Massot 2010: 137).

⁴ Cal citar l'erudita nota de Josep Massot a aquesta afirmació del canonge-filòleg: «No cal dir que Alcover era en aquell moment aferrissat enemic de Frederic Clascar, confessor de Prat de la Riba, tot i que abans n'havia fet els més encesos elogis (v. «Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana», VII (1912–12), 293–294 i 434–435; VIII (1914–15), 135–136, 264 [referent precisament al *Gènesi*, del qual aleshores parlava amb entusiasme], i IX (1916–17), 148, 175–176, 304 i 317)» (Massot 2005b: 156 n. 84).

El Càntic dels Càntics. Versió de l'hebreu per Mn. Frederic Clascar. Digo de esta versión lo que dije de la del *Gènesi*. Mn. Clascar no estaba suficientemente capacitado para traducir del hebreo (Massot 2005b: 157).

Les afirmacions d'Alcover són francament malvolents: acusar un traductor de l'hebreu de no saber la llengua és molt greu, tenint en compte, a més, que Alcover, d'hebreu, no en sabia ni un borrall. Sabem que Clascar havia estudiat dues assignatures d'hebreu bíblic al Seminari de Barcelona amb el Dr. Joan Baptista Codina, membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (entre els cursos 1890–91 i 1898–99) (Massot 2012: 6). Certament no hi ha dades que demostrin que Clascar hagués fet estudis bíblics o de filologia semítica en alguna institució acadèmica —d'aquí l'afirmació de Lluís Nicolau d'Olwer que era un «autodidacte» (Massot 2012: 8n. 4)—, però l'estudi detallat de les seves versions demostra que era un home molt ben preparat, que indubtablement coneixia bé la llengua hebrea de la Bíblia i l'estat de l'exegesi del seu temps. En bona mesura, les suspicàcies dels eclesiàstics de l'època sobre l'obra bíblica de Clascar devien venir motivades per la gosadia exegetica que manifesta en les seves notes més que no pas per les seves traduccions, que són, com demostrarem, de caire molt literal. En l'Església catòlica d'aquell moment hi havia una gran por sobre la interpretació de la Bíblia: és el fantasma de l'anomenat «modernisme», que en bona part provenia dels nous coneixements sobre llengües i fets culturals del Pròxim Orient Antic, que posaven en dubte determinades interpretacions tradicionals sobre els escrits bíblics (Aubert 1973: 767–768; Poulat 1974). Això explica que el Dr. Francesc Faura, canonge lectoral de Barcelona i primer censor de la traducció del *Gènesi* de Clascar —gairebé amb tota certesa mogut per la por causada en veure citats autors protestants i jueus en les notes de Clascar— demanés el veredict de dels jesuïtes Josep M. Bover i Joan Rovira. Bover era un expert en crítica textual del grec del Nou Testament (no de l'hebreu bíblic, que sospitem que no devia conèixer gaire bé) i del segon, no se'n sap res (Massot en el pròleg a Mas 2005: 12). Els censors «consideraren inadequada la publicació de la versió de Clascar, llevat que la retoqués substancialment i hi suprimís tot allò que pogués ferir l'ortodòxia i que constituís un perill per als lectors no especialistes» (Massot 2012: 12). L'obra va acabar obtenint el *nihil obstat* del bisbe de Barcelona, però no sabem en quina mesura l'autor la retocà. El problema hagués pogut ser molt més greu pel que fa al llibre del Càntic dels Càntics, un llibre bíblic de poesia amorosa, que conté descripcions molt vivaces del cos de l'Estimada. Fos com fos, *El Càntic dels Càntics de Salomó. Versió segons els textos originals i amb anotació de Mn. Frederic Clascar* (Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, 1918) porta el *nihil obstat* del censor Enric Pla i Deniel, futur bisbe i cardenal, i avalador teològic de la *cruzada* del general Franco, divuit anys més tard.

Característiques de la nostra edició

Editem en tres columnes el text del llibre del Càntic dels Càntics. La primera columna per l'esquerra conté el text hebreu masorètic del llibre bíblic. La columna central porta el text

de la traducció que en va fer Frederic Clascar. En la tercera columna hi ha una traducció estrictament literal feta per nosaltres amb l'objectiu que les persones no especialistes en hebreu puguin valorar la qualitat del text de Clascar en relació amb la literalitat del text original. En alguns casos donem diverses traduccions possibles del mateix mot hebreu. La versió ha estat feta sense tenir a la vista el text de Clascar, per evitar possibles influències d'una versió sobre l'altra. Aquesta traducció identifica també les veus que parlen en el poema: l'Estimat (: Ell), l'Estimada (: Ella) i un cor de dones de Jerusalem que, dramàticament, funciona com a audiència que intervé en el poema i que, des del punt de vista literari, facilita l'entrada del lector dins de la intimitat del diàleg amorós dels protagonistes (que, tal com es veu pel poema, són conscients que hi ha un grup extern que escolta els seus diàlegs). Les notes de caràcter lingüístic que apareixen sota de cada secció són nostres. Clascar publicà el text lliure de notes. Aquestes figuren en una secció final del llibre (entre les pàgines 67 i 107). A vegades en les nostres notes dialoguem amb les notes de Clascar. L'objectiu de la nostra edició i estudi és situar el text en el seu moment dins la llarga història de la llengua catalana.

Reproduïm la versió de Clascar del Càntic del Càntics segons l'edició —primera i única— de 1918. En regularitzem l'ortografia i, en la mesura del possible, també la puntuació, que és força vacil·lant en el text de Clascar.

Atès que l'estretor de les columnes no permet veure si el canvi de línia de vers és causat per manca d'espai o per voluntat del traductor de separar els versos, indiquem els canvis de línia poètica de la versió original amb el signe tipogràfic |. Quan la versió de 1918 deixa un espai extens en blanc entre línies (que sol marcar un canvi d'interlocutor en el text del Càntic), ho indiquem en aquesta edició amb el signe ¶. Les diverses seccions poètiques que el traductor va voler establir dins el llibre bíblic porten un encapçalament que prové del comentari del jesuïta Gerhard Gietmann (1845–1912), *Commentarius in Ecclesiasten et Canticum Canticorum* (París: P. Lethielleux, 1890); els títols de les seccions «Remembrança» i «Apòleg» són de J. B. Bossuet (1627–1704) i provenen de *Scripturae sacrae cursus completus: ex commentariis omnium perfectissimis ubique habitis et a magna parte episcoporum necnon theologorum Europae catholicae universim ad hoc interrogatorum, designatis unice conflatus*, 28 vol. de J. P. Migne (ed.), (París, 1837–1845). Els títols de les seccions que estableix Clascar figuren indicats amb negreta en la nostra columna central. Indiquem el canvi de secció poètica amb el signe §.

Clascar no indica d'on prové el text hebreu que usa, però en la bibliografia cita Fulcran Vigouroux (1847–1915), *La Sainte Bible Polyglotte contenant le texte hébreu original, le texte grec des Septante, le texte latin de la Vulgate, et la traduction française de M. L'Abbé Glaire*, 8 vols. (1900–1909) i Brian Walton, *Biblia Sacra Polyglotta, complectentia Textus Originalis, Hebraicum cum Pentateucho Samaritano, Chaldaicum, Græcum, Versionumque antiquarum Samaritanæ, Græcæ LXXII. Interpretum, Chaldaicæ, Syriacæ, Arabicæ, Æthiopicæ, Vulgatæ Latinæ, quicquid comparari potest, &c*, 6 volums (Londres, 1653–1657). El text hebreu que devia llegir i traduir Clascar és fonamentalment el mateix que llegim en les edicions crítiques modernes i que reproduïm en la primera columna del nostre estudi.

Cal notar que, sobre la traducció, Clascar sols indica que «la versió és literal, i, per fidelitat, rítmica i lleument assonantada» (p. XIX).

El prefaci del traductor (pàgines XI–XVIII) és un prodigi de malabarisme poliglòt: com qui fa màgia, amb l'objectiu de distreure el censor —almenys a nosaltres gairebé cent anys després així ens ho sembla—, hi diu —però sempre per boca interposada d'autors antics i moderns— que el llibre és *erotischer Poesie, epithalamius libellus, id est nuptiale carmen, d'une manière obscène...* També ens recorda que,

els jueus no permetien la lectura d'aquest llibre sinó als maridats, i als trenta anys fets; i si entre els cristians no hi ha expressament la mateixa prohibició, els directors d'ànimes prenen cura d'interdir-lo a les persones que s'hi podrien escandalitzar, conformant-se en això al sentit de sant Bernat, el qual vol que el Càntic no es confiï sinó a esperits i a oïdes castes (Clascar 1918: XIV).

La combinació entre el que diu i el que no diu és perfecta per fer venir ganes de llegir la versió que ens ofereix.

És molt interessant notar que aquell any 1918 es va publicar també la versió del Càntic dels Càntics feta per Carles Riba (Ferrer & Feliu 2012) i que l'any 1907, en edició pòstuma, s'havia publicat la traducció de Jacint Verdaguer d'aquest llibre (Serrallonga 1995–1996). Riba i Clascar van treballar independentment sense que l'un conegués el treball de l'altre, pel fet que les obres es van publicar de manera simultània; en canvi, tot fa pensar que la versió de Verdaguer —tot i que és feta a partir de la Vulgata llatina i no del text hebreu original com les altres— figura en el rerefons cultural i lingüístic de les versions de Clascar i de Riba.⁵

⁵ Tenim preparat un estudi en què comparem les tres traduccions del Càntic dels Càntics esmentades, en el context de la història de la llengua catalana del segle xx, que publicarem ben aviat.

Càntic dels Càntics

1	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשֹׁלֹמֹה:	Càntic dels Càntics de Salomó. §	<i>Càntic dels càntics que (és) de Salomó.</i>
2	יִשְׁקֶנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דְּדִידְךָ מִיָּין:	Desfici Oh!, besi'm ell dels besars de sa boca!, cert, regalades més que el vi són tes amors:	<i>[DESIG D'AMOR. ELLA: 1,2–7]</i> <i>Ell em besarà dels besos de la seva boca ja que bons els teus amors més que el vi.</i>
3	לְרִיחַ שְׂמָנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֹן תּוֹרֵק שְׂמֶיךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבֹּד:	per l'olor són tes essències bones, oli escampat és el teu nom, per ço les donzelles t'amen. ¶	<i>Per olor/perfum els teus olis són bons, un oli que és vessat (és) el teu nom, per això (les) noies t'estimen [al noi].</i>
4	מִשְׁכְּנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הִבֵּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָדְיוֹ נָגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ נִזְכִּירָה דְּדִידְךָ מִיָּין מִשְׁרִים אֶהְבֹּד: ס	Duu-me darrere teu!, hi correríem!, entri'm el rei als seus penetral: juliarem i gojarem amb tu, celebrarem més que el vi tes amors; sí, dretura és que se t'estimi. ¶	<i>Atreu-me! Darrere teu correm. M'ha fet entrar el rei a les seves cambres. Exultarem i ens alegrarem en tu!</i> <i>Ens recordarem dels teus amors més que del vi. Amb raó/rectament t'estimen!</i>
5	שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאזָה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:	Negra só jo, però bonica, filles de Jerusalem, així com les tendes de Cedar, així com els cobricels de Salomó. ¶	<i>Negra jo (sóc), i bonica, filles de Jerusalem! Com les tendes de Quedar, com les cortines (de les tendes) de Salomó.</i>

1,1 Càntic dels Càntics és un superlatiu en hebreu: «el millor dels cants o dels poemes». La relació del poema amb el rei Salomó és imprecisa: pot voler indicar autoria o simplement que el poema pertany a la tradició sapiencial i amorosa del Salomó bíblic.

1,2 *besars*: 'besos, besades'.

1,2 *regalades*: 'que adeliten els sentits, delitoses'.

1,3 *ço*: 'això'.

1,4 *penetrals*: 'cambra, part més íntima d'una casa'.

1,4 *juliarem*: el verb *juliar* no es troba documentat en els diccionaris històrics de la llengua. Ha d'haver estat format per Clascar a partir del nom *juli*: 'crit dels nois quan anaven a beneir la palma el diumenge de Rams' o bé de l'expressió més coneguda de *fer juli*, que en el joc de saltar a corda designava l'acció de fer-la rodar ràpidament.

1,4 *gojarem*: 'gaudirem'.

1,4 *dretura*: 'qualitat del qui no se separa del deure, de la regla, de la justícia'.

1,5 *Cedar*: el mot prové d'una arrel hebrea que significa 'ser negre; ser o esdevenir fosc' i es refereix a una tribu beduïna del desert; apareix esmentada en Gènesi 25,13; Isaïes 60,7; Jeremies 49,28–29.

1,5 *cobricels*: 'coberta suspesa en forma de pavelló per damunt d'un llit, un tron, un altar, un cadafal, etc.'.

1	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
6	אֶל-תְּרֹאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחִרְחֶרֶת שִׁשְׁזַפְתִּנִּי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִי אִמִּי נָחֲרוּ- בִּי שְׁמֹנִי נֹטְרָה אֶת־הַכְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נֹטְרָתִי:	Oh, no em mireu!, car jo só bruna, perquè m'ha ullat el sol: els fills de ma mare s'abrivaren en mi, em posaren a vigilar les vinyes, i ma vinya, la meva, no vigilava. ¶	<i>No em mireu que jo sigui morena perquè m'ha embrunit/mirat el sol! Els fills de la meva mare s'han aïrat contra mi, m'han posat guardant les vinyes. La meva vinya de mi (:meva) no he guardada.</i>
7	הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהָבָה נִפְלִישִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהָרִים שְׁלֹמָה אֵהִיָּה כְּעֵטִיהָ עַל עֵדְרִי חֲבִירֶיהָ:	Digues-me, oh tu, a qui la meva ànima estima: on pastures, on sesteges, els migdies? Per què seria jo així com fembra errant, al volt dels ramats de tos companys? ¶	<i>Conta'm, el qui el meu ésser ha estimat, on faràs pasturar? On faràs reposar al migdia, que per què jo hauria de ser com la qui va coberta prop dels ramats dels teus companys?</i>
8	אִם-לֹא תִדְעִי לֵךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים צִאִי-לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲלִי אֶת- גְּדִיתֶיהָ עַל מִשְׁכְּנֹת הָרָעִים: ס	—Si no ho sabies, la bella entre les dones, ix-te'n a les petges del bestiar, i guarda tes cabrides vora les cabanes dels pastors. §	<i>[COR: 1,8] Si tu no saps, quant a tu, la bella entre les dones, surt quant a tu, sobre les petjades del bestiar menut i pastura els teus cabrits vora els habitatges dels pastors.</i>
9	לְסִסְתִּי בְּרִכְבִּי פִרְעָה דְּמִיתֶיהָ רַעֲיָתִי:	L'encontre A la meva egua en carrossa de faraó, jo t'he comparat, la meva aimia:	<i>[ELL: 1,9–11] A la meva euga entre els carros del faraó jo et comparo, companya meva.</i>
10	נָאוּ לְחִידֶיךָ בְּתָרִים צֹאֲרֶךְ בְּחֻרוֹתָיִם:	belles són tes galtes amb cadenetes, i el teu coll, amb enfilalls de perles;	<i>Són belles les teves galtes entre les arracades/joies, el teu coll entre els collarets de petxines.</i>

1,6 *ullat*: 'escorcollat, mirat amb insistència'.

1,6 *s'abrivaren*: abrivar-se és 'lliurar-se, llançar-se amb impetuositat, amb ardor, a fer alguna cosa'; tal com l'usa Clascar, tanmateix, sembla que cal interpretar-lo simplement amb el valor d' 'aïrar-se, enutjar-se'.

1,7 *sesteges*: sestejar, o sestar, és 'amorriar-se, fer migdiada el bestiar en un lloc ombrat'.

1,7 *fembra*: 'femella, dona'.

1,8 Noteu l'imperatiu d'*eixir*: *ix-te'n*. La conjugació pronominal és inaudita; ha estat construïda per analogia amb *vés-te'n*.

1,8 *cabrides*: una cabrida, o primala, és una cabra femella abans de complir l'any.

1,9 *encontre*: 'trobar, una persona o cosa que es mou, una altra que li surt al pas'.

1,9 *aimia*: 'dona amada', mot de ressonàncies floralsques.

1	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
11	תֹּזְרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה-לָּךְ עִם נִקְדֻּזֹת הַכֶּסֶף:	cadenes d'or et farem amb pics d'argent. ¶	Arracades/joies d'or farem per a tu amb punts [: incrustacions] de plata.
12	עַד-שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נֹרְדִי נָתַן רִיחוֹ:	—Mentre el rei és a sa taula, dóna el meu nard sa olor:	[ELLA: 1,12–14] Mentre que el rei (és) en el seu divan/amb el seu cercle [dels qui fan banquet amb ell], el meu nard dona [: exhala] la seva olor.
13	צִרְוֹר הַמֶּר דּוֹדִי לִי בֵּין שְׂדֵי יְלִין:	un pom de mirra és mon amat per mi, entre les meves sines ell fa nit:	Una bossa de mirra (és) el meu estimat per a mi; entre els meus pits passa la nit.
14	אֶשְׁבֵּל הַכֶּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גִּדִּי: ס	raïm de Xipre és mon amat per mi a les vinyes d'Engaddí. ¶	Un ramell d'henna (és) el meu estimat per a mi a les vinyes d'Enguedí [: La deu del cabrit].
15	הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הִנֵּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים:	—Oh!, com ets bella, la meva aimia!, com ets bella!, dues colomines són tos ulls! ¶	[ELL: 1,15] Vet aquí a tu (que ets) bella companya meva; vet aquí a tu(que ets) bella, els teus ulls (són) coloms.
16	הִנֵּךְ יָפָה דּוֹדִי אָף נָעִים אֶף-עֲרֻשָׁנו רַעֲנָנָה:	—Oh!, com ets bell, mon amat!, ai!, que gentil!, el nostre tàlem, ai!, que verdejant! ¶	[ELLA: 1,16–17] Vet aquí a tu (que ets) bell estimat meu, veritablement agradable, veritablement el nostre llit (és) exuberant/frondós.
17	קִרְוֹת בְּתִינּוֹ אֲרָזִים (רַחֲיִטְנו) (רַחֲיִטְנו) בְּרוֹתִים:	—Les bigues del nostre casal són cedres; el nostre teginat, xiprers. ¶	Les bigues de les nostres cases (són) cedres, el nostre sostre/ teginat/cassetonat (són) savines.

1,11 *pic*: 'senyal petit i rodó'.1,13 *pom*: 'ram petit de flors, d'herbes oloroses'.1,14 *raïm de Xipre*: en nota Clascar aclareix que «no és, aquí, *fruit de vinya*, sinó una planta (*Lawsonia inermis*), que fa una flor groga d'un groc d'or, en forma de raïm o d'espiga, oriünda de Xipre», que avui anomenem *henna*.1,14 *Engaddí*, en hebreu té el significat de 'font del cabrit'; és un indret de gran bellesa, on, enmig del desert, prop del Mar Mort, hi ha un gran salt d'aigua.1,15 *colomines*: 'colomes joves'.1,17 *teginat*: 'estructura inferior d'un sostre pla o en volta constituïda per l'encreuament de bigues i motlures que formen caselles quadrilàteres o poligonals' o, simplement, usa el mot amb el valor que tenia en determinats parlars de 'sostre'.

2	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנָּה הַעֲמָקִים:	—Jo só el narcís de Saron, só el lliri de les valls. ¶	[LA DOLÇA INTIMITAT] <i>ELLA: 2,1]</i> <i>Jo el narcís del Saron, el lliri</i> <i>de les valls.</i>
2	כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹזִים כֵּן רָעִיתִי בֵּין הַבָּנוֹת:	—Com el lliri entre les espines, així la meva aimia entre les donzelles. ¶	<i>[ELL: 2,2] Com un lliri entre</i> <i>les espines/cards, així la meva</i> <i>companya entre les filles.</i>
3	כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דֹּדֵי בֵּין הַבָּנִים בְּצֵלוֹ חֲמֻדָּתִי וַיִּשְׁבֹּתִי וּפְרִי מִתּוֹק לְחֹכִי:	—Com la pomera entre els arbres del bosc, així mon amat entre els donzells. ¶ A la seva ombra delia jo de seure, car son fruit sap dolç al meu tast. ¶	<i>[ELLA: 2,3–14] Com un pomer</i> <i>entre els arbres del bosc,</i> <i>així (és) el meu estimat entre</i> <i>els fills, a la seva ombra he</i> <i>desitjat apassionadament i</i> <i>m’he assegut, i el seu fruit (és)</i> <i>dolç al meu paladar.</i>
4	הִבִּיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיָּיִן וְדָגְלוֹ עָלַי אֶהְבֶּה:	—Oh, dugui’m ell a la cella del vi, i sa senyera, damunt meu, sigui amor! ¶	<i>M’ha fet entrar a la casa del vi</i> <i>i el seu estendard damunt meu</i> <i>(és) amor.</i>
5	סִמְכוּנִי בְּאַשְׁשִׁיטוֹת רִפְדוֹנִי בְּתַפּוּחִים כִּי-חֹלֶת אֶהְבֶּה אָנִי:	Retorni’m amb herbes, conforti’m amb pomes, car malalta d’amor só jo. ¶	<i>Reanimeu-me/retorneu-me</i> <i>amb pastissos de panses,</i> <i>sosteniu-me/restabliu-me/</i> <i>refresqueu-me amb pomes</i> <i>perquè malalta d’amor (sóc)</i> <i>jo.</i>
6	שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְיְנִי תַּחֲבֻקִּי:	Sa esquerra davall mon cap, sa dreta em doni abraçada! §	<i>La seva esquerra sota el meu</i> <i>cap, i la seva dreta m’abraça.</i>
7	הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אִו בְּאַיִלוֹת הַשָּׂדֶה אִם- תַּעֲיִרוּ וְאִם-תִּתְעַרְרוּ אֶת-הָאֶהְבֶּה עַד שֶׁתִּחַפֵּץ: ס	Jo us conjur, a vosaltres, filles de Jerusalem, per les daines, per les cérvols del camp; oh, no deixondui!, oh, no desvetlleu l’amor fins que en tindrà albir! §	<i>Us imploro, filles de</i> <i>Jerusalem per les gaseles o</i> <i>per les cérvols del camp, no</i> <i>desvetlleu ni desperteu l’amor</i> <i>fins que (ho) desitgi.</i>

2,1 *Saron*: la plana de Saron es troba a la zona costanera meridional d’Israel.

2,3 *donzells*: ‘fadrins, homes que no han conegut dona’.

2,3 *delia*: el verb *delir*, en el sentit que l’empra aquí Clascar de ‘sentir el desig vehement d’una cosa’ sol usar-se en construcció pronominal (*delir-se*).

2,3 *sap dolç*: la forma documentada tradicionalment en cançons populars és *saber bé* (o *saber bo*) ‘ésser agradable’: *Què li darem que li sàpiga bo?* Aquí el traductor ha ampliat el sentit d’aquest ús potser—inconscientment—per contaminació del castellà.

2,7 *deixondui*: ‘desperteu’.

2,7 *albir*: aquí és usat en el sentit de ‘voluntat’.

2	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
8	קוֹל דְּדוֹדִי הִנֵּה-זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל- הַהָרִים מִקַּפֵּץ עַל-הַגְּבָעוֹת:	Vernal La veu de mon amat! Oh!, sí, ell ve! ¶ Com tresca pels serrats!, com brinca a les collades!,	[2,8] <i>La veu del meu estimat, vet aquí aquest venint, saltant sobre les muntanyes, saltironant pels tossals.</i>
9	דוֹמָה דְּדוֹדִי לְצִבִּי אִזּוֹ לְעֶפֶר הָאֵילִים הִנֵּה-זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלְנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלָזוֹת מִצִּיץ מִן-הַחֲרָבִים:	igual és a la daina el meu amat, o al cabridó de les cérvoles. ¶ Heus-el allà estant, darrere el nostre mur!, ell mira als finestrals, ell sotja pels cancells! ¶	<i>S'assembla el meu estimat a una gasela o al cervatell de les cérvoles. Vet aquí aquest estant darrere la nostra tàpia mirant per les finestres, guaitant per les gelosies.</i>
10	עֲנֵה דְּדוֹדִי וְאָמַר לִי קוֹמִי לָךְ רַעֲיָתִי יִפְתִּי וְלִכְיִלָּךְ:	Endreça de mon amat, que em parla: ¶ —Si et llevaves, la meva aimia!, la bella mia, si te'n venies! ¶	<i>Ha respost el meu estimat i m'ha dit: Aixeca't, companya meva, la meva bella i vés-te'n,</i>
11	כִּי-הִנֵּה הַסֶּתִּיּוֹ [הַסֶּתִּיּוֹ] עָבַר הַגֶּשֶׁם חָלַף הַלָּד לֹא:	Mira, l'hivern és partit; s'esvaïren, són passades les pluges:	<i>Perquè vet aquí (que) l'hivern ha passat [abar], la pluja ha passat [halaf], se n'ha anat quant a ella.</i>

2,8 *vernal*: 'relatiu a la primavera'.

2,8 *tresca*: 'camina afanyosament, apressadament'.

2,8 *serrat*: 'muntanya de poca altitud'.

2,8 *brinca*: castellanisme per dir 'saltironar, fer bots'.

2,8 *collades*: 'depressió d'una certa amplària o extensió a la carena d'una serralada'.

2,9 *cabridó*: noteu aquest diminutiu peculiar de *cabrit* 'petit de la cabra'; en el text s'aplica a les *cérvoles*, un mot que Coromines ja va denunciar com a creació falsa, a partir de l'ultracorrecte i avui normatiu *cérvol*, que ha substituït l'originari *cervo* (fem. *cerva*).

2,9 *sotja*: té el significat d'observar, amb cautela o d'amagat, algú o alguna cosa estant amatent al que pugui esdevenir-se'.

2,9 *cancells*: un cancell és el 'clos format darrere una porta d'entrada per dues parets laterals i una de transversal on hi ha una segona porta'.

2,10 *endreça*: en textos literaris té el sentit de 'dedicatòria d'una obra a algú'. Aquí Clascar l'empra en el sentit de 'parlament', que no sembla que es trobi documentat en altres textos.

2,10 *mia*: forma antiga i dialectal per 'meva'. Se solia emprar esporàdicament en cançons, refranys i frases fetes.

2,10 *si te'n venies*: ús pronominal i poc comú del verb *venir* construït per analogia amb *anar-se'n*.

2,11 *és partit; son passades*: noteu l'ús de les formes del ver *ésser* com a auxiliar del perfet i la concordança corresponent del participi en gènere i nombre amb el subjecte *pluges*.

2	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
12	הַנֶּצְנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עַת הַזְמִיר הַגֵּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמָע בְּאַרְצָנוּ:	apareixen les flors a la contrada, i el temps del cantar és arribat, car la veu de la tórtora és oïdora en terra nostra;	<i>Les flors es veuen en el país, el temps del cant ha arribat i la veu de la tórtora s'escolta en el nostre país.</i>
13	הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פְּזִיָּה וְהַגִּפְנִים סִמְדָּר נִתְּנוּ רֵיחַ קוֹמִי(לְכִי) [לָדָד] רַעֲיָתִי יִפְתִּי וְלִכְיָלָדָּ: ס	ses figues-flors madura la figuera, i els ceps en flor escampen olor. ¶ Si et llevaves, la meva aimia!, la bella mia, si te'n venies! ¶	<i>La figuera fa madurar les seves figafors i les vinyes (que treuen) borrons donen olor. Aixeca't, companya meva, la meva bella i vés-te'n.</i>
14	יוֹנָתִי בְּחֻגֵי הַסֵּלַע בְּסִתְּרִי הַמִּדְרָגָה הָרְאִינִי אֶת־מִרְאִיָּךְ הַשְּׁמִיעִינִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עֲרֹב וּמִרְאִיָּךְ נֶאֱוָה: ס	Ma colomina, a les feses del penyal, al recer dels cingles, deix que vegi ta faç, deix que oigui ta veu, car ta veu és dolça, ta faç bonica! ¶	<i>La meva coloma en les escletxes/clivelles de la roca/ penya, en l'amagatall de l'espadat; fes-me veure la teva aparença, fes-me sentir la teva veu, perquè la teva veu és dolça i la teva cara bonica.</i>
15	אַחֲזוּ־לָנוּ שׁוּעָלִים שׁוּעָלִים קִטְנִים מִחֲבָלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סִמְדָּר:	—Caceu-nos, ai!, les renards, les renards menudes; que fan mal als vinyars, i el vinyar nostre flora! ¶	<i>[COR: 2,15] Agafeu per nosaltres guilles, guilles petites, que arruïnen/ destrueixen vinyes, i [: perquè] les nostres vinyes (treuen) borrons.</i>
16	דּוֹדִי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים:	Mon amic per mi, i jo per ell: ell pastura entre lliris. ¶	<i>[ELLA: 2,16–17] El meu estimat (és) per a mi i jo per a ell, el qui fa pasturar entre els lliris.</i>

2,12 *oïdora*: sol tenir el sentit de 'digne d'ésser oït, que cal oir', però aquí Clascar l'empra en el sentit de 'se sent'.

2,14 *feses*: 'esquerdes'.

2,14 *oigui*: esperariem 'oeixi' com a subjuntiu del verb *oir*.

2,15 *renard*: 'guineu'.

2,15 *vinyar*: 'terreny extens plantat de vinyes'.

2,15 *flora*, per 'floreix'. El verb *florar* no es troba documentat en llengua catalana.

2 Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
17 עַד שִׁפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים סָבָה דְּמָה-לָּךְ דּוֹדִי לְצִבִּי אֹו לְעֶפֶר הָאֵלִים עַל-הָרֵי בֶּתֶר: ס	Fins el matí orejar, que les ombres fugen, gira, mon amat, iguala't a la daina, o al cabridó de les cérvols, dalt als munts de Beter. §	<i>Fins que [: abans que] bufi el dia i fugin les ombres, retorna, sigues semblant quant a tu, estimat meu, a una gasela o al cervatell de les cérvols, sobre les muntanyes de congost(os).</i>

2,17 *fins el matí orejar* té el sentit de ‘fins que bufi l’oreig del matí’. L’ús és estrany, perquè *orejar* té el sentit d’‘exposar a l’acció de l’oreig, de l’aire’, i en forma pronominal, ‘rebre l’acció de l’oreig’.

2,17 *mont*: ‘muntanya’.

2,17 *Beter* és el nom d’una localitat que apareix esmentada en Josuè 15,59. De tota manera el sentit del text és incert, ja que el nom es pot interpretar com a ‘muntanyes separades, de separació, escarpades, de fondalada o congost’.

3 Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1 עַל-מִשְׁכְּבִי בַּלַּיְלוֹת בִּקְשָׁתִי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בִּקְשָׁתִי וְלֹא מָצָאתִיו:	Pesombre Jo, en la meua estrada, de nits, cerc el que la meua ànima estima! ¶ El cerquí i no l’encontrí! ¶	[CERCO L’ESTIMAT DEL MEU COR ELLA: 3,1–5] <i>Sobre el meu llit, durant les nits, he cercat el qui el meu ésser estima, l’he cercat i no l’he trobat.</i>
2 אֶקְוֶמָה נָא וְאֶסֹּבְבָה בְּעִיר בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲבוֹת אֲבִקְשָׁה אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בִּקְשָׁתִי וְלֹא מָצָאתִיו:	Em llevaré, doncs, daré tombs per vila: per les places i pels vials cercaré a qui la meua ànima estima. ¶ El cerquí i no l’encontrí. ¶	<i>M’alçaré doncs i faré un tomb per la ciutat, pels carrers i per les places, cercaré el qui el meu ésser estima; l’he cercat i no l’he trobat.</i>
3 מְצֹאוֹנֵי הַשְּׂמֵרִים הַסִּבְבִּים בְּעִיר אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי רְאִיתָם:	M’encontren els guaites que ronden ciutat: hauríeu vist el que la meua ànima estima? ¶	<i>M’han trobat els guardes, els qui fan la ronda per la ciutat: el qui el meu ésser estima, l’heu vist?</i>

3,1 *pesombre*: ‘malson’.

3,1 *estrada*: ‘part d’una sala, d’una habitació, etc., en què el sòl és més elevat que el de la resta, destinada a col·locar-hi un tron, una cadira, un llit, etc.’

3,2 *cercaré a qui*: noteu la preposició sobrerera.

3,3 *el que*: hi esperaríem ‘el qui’, que és la forma que apareix en el vers següent. En 3,4 hi apareix també *la que* referit a una persona.

3	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
4	כַּמְעַט שְׁעַבְרָתִי מֵהֶם עַד שִׁמְצָאֲתִי אֶת שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי אֲחֻזָּתִי וְלֹא אֶרְפָּנוּ עַד־שֶׁהִבִּיאֲתִי אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי:	Just passava jo de l'indret d'ells, si n'encontre el qui la meva ànima estima: ¶ Jo l'he fet pres, i no el deixaré anar, fins emmenar-me'l a casa de ma mare, a la cambra de la que em concebia. §	Tot just que havia passat d'ells [: me n'acabava d'allunyar], fins que [: quan] he trobat el qui el meu ésser estima; l'he agafat i no el deixaré fins que l'he fet venir a la casa de la meva mare i a la cambra de la qui m'ha concebut.
5	הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בַּצְבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה אִם־ תִּעֲרִינָן וְאִם־תִּעֲזָרֵינוּ אֶת־הָאֵהָבָה עַד שֶׁתִּחַפֵּץ: ס	Jo us conjur, a vosaltres, filles de Jerusalem, per les daines, per les cérvols del camp: oh!, no deixondiu, oh!, no desvetlleu l'amor, fins que en tindrà albir! §	Us imploro, filles de Jerusalem per les gaseles o per les cérvols del camp, no desvetlleu ni desperteu l'amor fins que (ho) desitgi.
6	מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר בְּתִימְרוֹת עֹשֵׂן מִקְטָרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אֲבָקֶת רוֹכֵל:	La cavalcada Què és això que puja del desert, així una columna de fum, aromat de mirra i encens, de tota pols d'especier? ¶	[COR: 3,6] Qui és això/ aquesta que puja del desert com columnes de fum encensades de mirra i encens de tota [mena de] pólvores aromàtiques de mercader.
7	הֲנֵה מִטָּתוֹ שֶׁל־שְׁלֹמֹה שְׂשִׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבְרֵי יִשְׂרָאֵל:	Oh, és el palanquí d'ell, el de Salomó! ¶ Seixanta braus l'enronden, dels braus d'Israel:	[ELLA: 3,7–11] Vet aquí la seva llitera que (és) de Salomó; seixanta valents al voltant seu, dels valents d'Israel.
8	כֻּלָּם אֲחֻזֵּי חֶרֶב מִלְמָדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חָרַב עַל־יָרְכוֹ מִפְּחָד בְּלִילוֹת: ס	tots ells, glavitinents, mestres en guerrear; tots ells, glavipenjan de basarda a les nits. ¶	Tots ells agafant l'espasa, exercitats en la guerra, un home la seva espasa sobre la seva cuixa, de por a les nits.
9	אֶפְרַיִם עָשָׂה לֹא הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִעֲצֵי הַלְבָּנוֹן:	Un tàlem s'ha fet fer ell, el rei Salomó, de llenys del Líban. ¶	Un palanquí ha fet per a ell el rei Salomó dels arbres del Líban.

3,6 *aromat*: 'aromatitzat'.3,6 *especier*: 'persona que comercia amb espècies'.3,7 *palanquí*: 'llitera coberta, generalment per a una sola persona, transportada a coll amb una o dues barres per dos o quatre homes'.3,7 *brau*: 'valent en el combat'.3,8 *glavitinents*: 'els qui posseeixen un glavi o espasa'; *glavipenjan*: 'el qui porta penjada una espasa'. Els mots són creació de Clascar.3,9 *tàlem*: 'dosser sostingut amb quatre o més vares llargues per a aixoplugar un personatge important'.3,9 *lleny*: es troba documentat en català sols en el sentit d'«embarcació». Aquí Clascar l'usa en el sentit de 'fusta', com si fos el llatí *lignu*.

3	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
10	עֲמֹדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רִפְּדָתוֹ זָהָב מְרֻכָּבוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ רִצּוֹף אֶהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַם:	Ell ha fet fer d'argent el seu columnar, d'or l'espona. Mes el bancal, de porpra; que al dins hi ha l'amor roent de les filles de Jerusalem. ¶	<i>Les seves columnes ha fetes (de) plata, el seu suport, (d')or, el seu seient, (de) porpra, el seu interior incrustat (amb) amor per les filles de Jerusalem.</i>
11	צֵאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלֶּךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֵטְרָהּ לֹא אָמַן בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָתָּ לָבוֹ: ס	Eixiu, i contempleu, filles de Sion, el rei Salomó amb la corona amb què l'ha coronat la seva mare, el jorn del seu desposori, el jorn del goig del seu cor. §	<i>Sortiu i veieu, filles de Sió, el rei Salomó amb la corona amb què el coronà la seva mare el dia de les seves nocces i el dia de l'alegria del seu cor.</i>

3,10 *columnar*: Clascar usa el mot en el sentit de 'conjunt de columnes', que no es troba documentat.

3,10 *espona*: 'costat de llit'; en aquest context, 'costat del palanquí'.

3,10 *mes*: conjunció adversativa, 'però'.

3,10 *bancal*: 'drap o tapís per a cobrir el seient del palanquí'.

3,11 *Sion* és un nom bíblic antic d'un indret de Jerusalem, que passa a designar per metonímia els habitants de la Ciutat Santa.

3,11 *desposori*: 'esposalles, prometatge de nocces'.

4	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הִנֵּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹלִים מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ שְׁעָרֶךָ כְּעֶדֶר הָעֵזִים שֶׁגִּלְשׁוּ מִהָרַר גִּלְעָד:	Connubial Oh!, com ets de bella, la meva aimia!, com ets bella! ¶ Rere el vel, dues colomines són tos ulls; tos cabells, ramada de cabrides que borbollen avall del munt de Galaad;	[L'ENCANT DE L'ESTIMADA ELL: 4,1–15] Vet aquí a tu (que ets) bella, companya meva; vet aquí a tu (que ets) bella; els teus ulls coloms darrere el teu vel; el teu cabell com el ramat de les cabres que saltironen de la muntanya de Galaad.

4,1 *connubial*: aquí té el sentit de 'poema referit a l'estat matrimonial'.

4,1 *borbollen*: 'baixen a borbolls, és a dir, tumultuosament i amb intermitències'. El verb en aquesta accepció no es troba documentat en català.

4,1 *Galaad* és una regió que es troba a l'est del riu Jordà, en l'actual Jordània.

4	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
2	שֵׁנֶיךָ בְּעֶדֶר הַקְצִיבוֹת שְׁעָלוּ מִן־ הָרֶחֱצָה שְׂכָלָם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:	tes dents, folc d'ovelles toses que munten d'esbandir-se: besseres totes elles, ni una d'elles orba;	<i>Les teves dents com el ramat de les esquilades/toses/xollades que pugen del bany, que totes elles han donat a llum bessones i privada d'infant cap entre elles.</i>
3	בְּחוּט הַשָּׁנִי שִׁפְתֶּיךָ וּמִדְּבָרֶיךָ נֶאֱמָר בְּפֶלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ:	un fil carmesí tos llavis, ta boca és un encís! ¶ Rere el vel, és ta galta magrana esbadiada;	<i>Com un fil de l'escarlata els teus llavis i la teva boca bonica; com una tallada de la magrana, la teva templa darrere el teu vel.</i>
4	בְּמִגְדַּל דָּוִד צִוְּאָרְךָ בְּנוֹי לְתִלְפִיזֹת אֶלֶף הַמִּגָּן תָּלוּ עָלָיו כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים:	ton coll, torre de David, alçada d'atalaia!; al cim, mil escuts en pengem, tot l'armament dels braus;	<i>Com la torre de David el teu coll, construït per als trofeus/per filades de pedres; un miler d'escuts són penjats sobre ell, tots els broquers dels valents.</i>
5	שְׁנֵי שְׂדֵיךָ בְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוֹמֵי צִבְיָה הָרוּעִים בְּשׁוֹשָׁנִים:	tes sines són dos cadells, bessons d'una daina pasturant entre els lliris!	<i>Els dos pits teus com dos cervatells bessons de gasela que pasturen entre els lliris.</i>
6	עַד שִׁיפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים אֵלֶיךָ לִי אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְבוֹנָה:	Fins al matí orejar que les ombres fugen, iré jo a la muntanya de la mirra, a la collada de l'encens. ¶	<i>Fins que [: abans que] bufi el dia i fugin les ombres, aniré quant a mi a la muntanya de la mirra i al tossal de l'encens.</i>
7	כָּלֹךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ: ס	Oh, tota bella ets, la meva aimia, i màcula no és en tu! ¶	<i>Tota tu (ets) bella, companya meva, i defecte no hi ha en tu.</i>

4,2 *folc*: 'ramat'4,2 *toses*: 'esquilades'.4,2 *munten*: 'pugen'.4,2 *besseres*: 'bessones, molt iguals l'una a l'altra'.4,2 *orba*, present del verb *orbar*: 'desposseir, privar d'una cosa'.4,3 *esbadiada*: 'dividida en badies o ramals'. El sentit és estrany. Sembla que hi ha una confusió amb el verb esbadocar-se 'una fruita, obrir-se o badar-se com ho fa la magrana' o, simplement amb *badar-se* 'descloure's'.4,4 *atalaia*: la forma tradicional és *talaia* 'torre des d'on es pot observar el camp, la mar, etc., i donar avís del que s'hi descobreix'.4,6 *iré*: forma dialectal del futur del verb *anar*.4,6 *collada*: 'depressió d'una certa amplària o extensió a la carena d'una serralada'.

4	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
8	אֲתִי מִלְבָּנוֹן כָּלָה אֲתִי מִלְבָּנוֹן תְּבֹאִי תְשׁוּרִי מִרָאשׁ אֲמָנָה מִרָאשׁ שְׁנִיר חֶרְמוֹן מִמְעֻנֹת אֲרִיזֹת מִהֶרֶרִי נְמָרִים:	Vine amb mi del Líban, esposa, vine-te'n amb mi del Líban!, ix-te dels cims de l'Amana, dels pics del Senir i de l'Hermon: dels indrets, catau dels lleons, de la terra muntana de les ósses! ¶	Amb mi, del Líban, jove casada/núvia, amb mi, del Líban vine, mira/baixa del cim de l'Amanà, del cim de Senir i l'Hermon, dels caus dels lleons, de les muntanyes de lleopards.
9	9 לְבַבְתִּנִי אֶחָתִי כָלָה לְבַבְתִּנִי ( ) בְּאַחַד [בְּאַחַת] מֵעֵינֶיךָ בְּאַחַד עֵינֶיךָ מִצֹּרְנֶיךָ: (TTW 9:4 loS)	M'has robat el cor, germana mia, esposa!, m'has robat el cor amb un esguard de tos ulls, amb un dels penjolls dels teus collarets. ¶	M'has pres el cor, germana meva, jove casada/núvia, m'has pres el cor, amb un dels teus ulls, amb un collaret dels teus collars.
10	מִה־יָפוֹ דִּדְיָךְ אֶחָתִי כָלָה מִה־טָבוֹ דִּלְיָךְ מִיֵּין וְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ מִכָּל־ בְּשָׂמִים:	Oh, com tes amors són belles, germana mia, esposa!, oh, com tes amors són bones, més que el vi! ¶ L'olor de tes essències, millor que tots els bàlsams! ¶	Que són bells els teus amors, germana meva, jove casada/núvia! Que són bons els teus amors, més que el vi, i l'olor dels teus olis més que tots els bàlsams.
11	נָפֶת תִּטְפְּנָה שְׁפָתוֹתֶיךָ כָלָה דָּבֶשׁ וְחֵלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶיךָ וְרִיחַ שְׁלֵמָתֶיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן: ס	Bresca degoten els llavis teus, esposa: mel i llet hi ha davall la teva llengua, i és la sentor de tes vestes, com la sentor del Líban! ¶	Mel (regalimant) destil·len els teus llavis, jove casada/núvia; mel i llet sota la teva llengua i l'olor dels teus vestits (és) com l'olor del Líban.

4,8 *vine amb mi*, traduït dos versos més avall per *vine-te'n amb mi*: La forma *venir-se'n* (construïda en paral·lel amb *anar-se'n*) és insòlita. Noteu també *ix-te*, en una forma pronominal que també és de creació de Clascar.

4,8 *Amana* és una muntanya de l'Antilíban de 1800 m., situada al nord d'Israel.

4,8 *Senir* és una altra muntanya de la zona septentrional de la serralada de l'Antilíban.

4,8 *Hermon* és una alineació muntanyosa d'uns 30 km, que forma la frontera entre el Líban i Síria. Els cims principals fan 2814 m, 2296 m i 2154 m.

4,8 *terra muntana*: 'muntanyenca'.

4,8 *ósses* ha de ser una confusió del traductor. L'hebreu *namer* és 'lleopard' (en llatí de la Vulgata: *pardorum*).

4,11 *bresca*: pròpiament és 'pa de cera constituït per una sèrie de cel·les prismàtiques hexagonals que fabriquen les abelles dins l'arna per a dipositar-hi la mel'; aquí l'usa com a sinònim de 'mel'.

4,11 *sentor*: 'olor'.

4,11 *vestes*: 'túniques llargues fins als peus'.

4	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
12	גֵּן נָעוּל אַחֲתִי כָּלָה גֵּל נָעוּל מִנֶּעִן חֲתוּם:	Hort clos ets tu, germana mia, esposa!, verger clos, fontana segellada! ¶	<i>Un jardí tancat, germana meva, jove casada/núvia; una deu tancada, una font segellada.</i>
13	שְׁלֵחֶיךָ פִּרְדִּים רְמוּזִים עִם פֶּרִי מִגִּדִּים כְּפָרִים עִם-נִרְדִּים:	Paradís de magraners són tos vivers, amb tota llei de fruita de dolçors. I flors de Xipre i nards,	<i>Els teus brots/gemmes (són) un parc de magraners amb fruits d'excel·lència, hennas amb nards.</i>
14	נִרְדִּי וְכִרְכֹּם קָנָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל- עֵצֵי לְבוֹנָה מֵר וְאַהֲלֹזֹת עִם כָּל- רֹאשֵׁי בְשָׁמִים:	nard i safrà, canya dolça i cinamom, amb tota llei de plantes encenseres; mirra i àloe, amb tota llei de bàlsams sobirans! ¶	<i>Nard i safrà, canya aromàtica i cinamom amb tots els arbres d'encens, mirra i àloes amb tots els caps dels bàlsams.</i>
15	מִנֶּעִן גִּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹלִים מִן-לְבָנוֹן:	Regor dels horts, un pou d'aigües vives i torrentals del Líban! ¶	<i>Una font de jardins, un pou d'aigües vives i brollant del Líban.</i>
16	עֹרִי צִפּוֹן וּבֹאִי תִימֹן הַפִּיחִי גִנִּי יִזְלוּ בְשָׁמִי יָבֵא דֹדִי לְגִזּוֹ וְיֵאכֵל פֶּרִי מִגִּדִּיו:	Deixonda, tu, boiral; vine, migjorn: oreja mon verger, que s'escampin sos bàlsams! ¶ —Entri mon amic al seu verger, i mengi ell sa fruita regalada.¶	<i>[ELLA: 4,16] Desperta't, Nord, i vine, Sud! Bufa sobre el meu jardí (que) s'escamparan els seus bàlsams. Que vingui el meu estimat al seu jardí i menjarà els fruits de les seves excel·lències.</i>

4,12 *verger*: 'hort amb varietat de flors i arbres fruiters' o 'jardí contigu a la casa'.

4,12 *fontana*: 'font'.

4,13 *vivers*: 'planters, llocs on hi ha les plantes nades, on es crien les plantes petites, destinades a ser trasplantades'.

4,13 *tota llei de*: 'tota mena de'.

4,14 *encenseres*: té el sentit de 'plantes per a ser cremades com si fossin encens'; sembla que és també una creació de Clascar.

4,14 És una troballa molt reeixida la traducció *amb tota llei de bàlsams sobirans* per a una frase que en hebreu diu literalment 'amb tots els caps dels bàlsams'.

4,15 *regor*: 'regada'.

4,15 *torrental*: 'torrentada'.

4,16 *deixonda*: 'desperta'. *Deixondar* es troba documentat però és menys usual que *deixondir*, que té el mateix significat.

4,16 *boiral*: no es troba documentat. El traductor li dona el sentit de *boreal* 'propi del nord'.

4,16 *oreja*: 'venteja'. Clascar usa *orejar* com a sinònim de *ventejar*, sentit no documentat.

4,16 *regalada*: 'que dona delit, satisfacció, als sentits'.

5	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	בְּאֶתִּי לְגַנִּי אֶחָתִי כָּלָה אֶרִיתִי מוֹרִי עַם־בְּשָׁמִי אֶכְלֹתִי יַעֲרִי עַם־דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עַם־חֶלְבִי אֶכְלֹוּ רְעִים שְׁתּוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים: ס	—Me n'entre al meu verger, germana mia, esposa: jo hi colliré ma mirra amb el meu bàlsam, hi menjaré ma bresca amb la mel meva, i amb la meva llet hi beuré el meu vi! ¶ Mengeu, amics!, beveu, embriagueu-vos d'amors! §	[RECERCA AFANYOSA DE L'ESTIMAT ELL: 5,1a] Vinc al meu jardí, germana meva, jove casada/núvia, cullo la meva mirra amb el meu bàlsam; menjo la meva bresca amb la meva mel; bec el meu vi amb la meva llet. [COR: 5,1b] Mengeu companys, beveu i embriagueu-vos, estimats.
2	אֲנִי יְשֻנָּה וְלִבִּי עַר קוֹל דוֹדִי דוֹפֵק פֶּתַח־חַיִּלִּי אֶחָתִי רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא־טֶל קוֹצוֹתִי רְסִיסִי לִילָה:	Nit obscura Jo dorm, mes el meu cor vetlla..., oh!, la veu de mon amic que truca! ¶ —No m'obriries, la germana mia, la meva aimia, ma coloma, perfecta mia? El meu cap és amarat del rou: mos cabells, del serení de la nit! ¶	[ELLA: 5,2a] Jo (estic) adormida i el meu cor (està) vetllant; la veu del meu estimat (està) trucant: [ELL: 5,2b] Obre'm, germana meva, companya meva, coloma meva, la meva perfecta/ íntegra, que el meu cap (és) ple de rosada, els meus rulls de gotetes de nit.
3	פֶּשֶׁטְתִּי אֶת־פִּתְנֹתֶי אֵיכָבָה אֶלְבֶּשֶׁנָּה רַחֲצָתִי אֶת־רַגְלִי אֵיכָבָה אַטְנָפָם:	—La gonella ja m'he llevada: com, doncs, la revestiria? Mos peus em rentí suara: com, doncs, els ensutzaria? ¶	[ELLA: 5,3–8] M'he tret la meva túnica, com me la vestiré? M'he rentat els meus peus, com me'ls embrutaré?
4	דוֹדִי שֶׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמַעֵי הָמוּ עָלָיו:	Per l'espíral·l entrà mon amat la mà, i al meu dins s'estremiren mes entranyes:	El meu estimat ha allargat la seva mà pel forat i les meves entranyes s'han estremit a causa d'ell.

5,2 rou: 'rosada'

5,2 serení: 'humitat de l'aire que cau certes nits serenes, especialment després de la posta del sol'.

5,3 gonella: 'túnica llarga cenyida a la cintura duta antigament per homes i dones'.

5,3 suara: 'ara mateix, ara fa poc'.

5,3 ensutzaria: 'embrutaria'.

5,4 espíral·l: 'petita obertura practicada en la paret, el sostre, etc., d'un lloc tancat, per a donar pas a l'aire, a la llum'.

5	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
5	קָמַתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדֹדַי וַיְדִי נִטְפֹּר- מִזֶּרֶחַ וְאַצְבָּעֵתִי מִזֶּרֶחַ עַל כַּפּוֹת הַמְנַעוֹל:	Em lleví jo a obrir al meu amat, i les mans mies degotaven mirra: mirra llagrimant eren mos dits, damunt les agafes de la balda. ¶	<i>M'he llevat, jo, per obrir al meu estimat i les meves mans degotaven de mirra i els meus dits de mirra que fluïa sobre els agafadors del pestell/ forrellat.</i>
6	פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדֹדַי וְדֹדִי חָמַק עָבֵר נִפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְּרוֹ בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאָתִיהוּ קִרְאָתִיו וְלֹא עָנָנִי:	Si n'obre jo, doncs, al meu amat..., i aï!, el meu amat era enllà partit! —Oh, és orada, en parlant ell, l'ànima mia— jo el cerc, i no és trobadís: jo el crit, i no em da resposta! ¶	<i>He obert, jo, al meu estimat i el meu estimat se n'havia anat, havia passat. El meu ésser ha sortit en parlar ell, l'he cercat i no l'he trobat, l'he cridat i no m'ha respost.</i>
7	מִצְאָנִי הַשְׁמָרִים הַסִּבְבִּים בְּעִיר הַכּוֹנֵי פִצְעוֹנִי נִשְׂאוּ אֶת־רִדְדִי מִעָלֵי שְׁמָרֵי הַחֲמוֹת:	M'encontren els guaites que ronden ciutat i ells em colpien, em ferien: del damunt meu em treien el mantell els guardes de les muralles! ¶	<i>M'han trobat els guardes, els qui fan la ronda a la vila, m'han donat cops i m'han ferit, han aixecat el meu vel de sobre meu els guardes de les muralles.</i>
8	הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אֲסִיתְמָצְאוּ אֶת־דֹּדִי מִהֲתַגְדֹּדוֹ לֹא שְׁחֹלַת אֶהְבֶּה אֲנִי:	Jo us conjur, a vosaltres, filles de Jerusalem!, si trobàveu el meu amat, què li diríeu? «que malalta d'amor só jo!» ¶	<i>Us imploro, filles de Jerusalem, si trobeu el meu estimat, què li direu? Que (estic) malalta d'amor, jo.</i>
9	מִהֲדֹדֶךָ מִדֹּד הַיָּפָה בְּנָשִׁים מִהֲדֹדֶךָ מִדֹּד שְׂכָכָה הַשְּׁבַעְתָּנִי:	—I, quina llei d'amat és ton amat, la bella entre les dones? I, quina llei d'amat és ton amat, que així tu ens conjuris? ¶	<i>[COR: 5,9] Com el teu estimat (és) més que un estimat, oh bella entre les dones? Com el teu estimat (és) més que un estimat, que així ens (ho) has implorat?</i>

5,5 *agafes*: 'peça de ferro que serveix per subjectar una cosa a una altra'.

5,5 *balda*: 'peça plana i llarga fixada al batent d'una porta, d'una finestra, etc., que, fent-la encaixar en un nas clavat al bastiment, serveix per a assegurar-les després de tancades' o 'picaporta'.

5,6 *era partit*: plusquamperfet amb *era* i no *havia* com a auxiliar.

5,6 *orada*: 'boja'.

5,7 Sembla que hi ha una confusió en el temps de la primera forma verbal: tots els temps són en imperfet, llevat del primer que és en present, fet que trenca la correlació temporal.

5 Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
10 דודי צה ואדום דגול מרבבה:	—Candi i vermell és mon amat, vistent entre deu mil:	[ELLA: 5,10–16] <i>El meu estimat (és) radiant i roig, remarcable/distingit més que deu mil.</i>
11 ראשו בזהם פז קוצותיו תלתלים שחרות בעורב:	són cap és or, i or fi; sos rulls, tanys de palmera, negres com el corb;	<i>El seu cap (és) or d'or pur; els seus rulls un ramell de flors/ fruits de la palmera datilera, negres com el corb.</i>
12 עיניו כיונים על-אפקי מים רחצות בחלב ישבות על-מלאות:	sos ulls, dues colomes als rials de les aigües, esbandint-se en la llet, reposant d'abundor;	<i>Els seus ulls com coloms sobre els rierols d'aigües banyant- se en llet, vivint sobre una plenitud/un toll/un estany.</i>
13 לחיו בערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מזר עבר:	sa galta, erola de bàlsam, amb esplet d'aromes; sos llavis, assutzenes, degotants de mirra llagrimant;	<i>Les seves galtes com un bancal del bàlsam, torres d'herbes aromàtiques, els seus llavis lliris regalimant de mirra que flueix.</i>
14 ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת ספירים:	anells d'or les mans seves, rublerts de tarcisos; sos cos, obra de vori semblada de safirs;	<i>Les seves mans/els seus braços (són) cilindres d'or plens de crisòlit, el seu ventre (és) una plaqueta de vori recoberta de lapislàtzulis.</i>
15 שוקיו עמודי ניש מסדים על- אדני-פז מראהו כלבנון בחור בארזים:	pilars de marbre els perns, basats en peus d'or fi, sa planta, com el Líban, noble com els cedres:	<i>Les seves cames, columnes d'alabastre/marbre assentades sobre pedestals d'or pur, la seva aparença com el Líban, escollit com els cedres.</i>

5,10 *candi*: sols s'usa en la locució *sucré candi*, que sol ser blanc. Clascar, en una innovació lingüística, l'usa per traduir l'adjectiu hebreu *tsah* 'esplèndid, brillant, radiant, clar'.

5,10 *vistent*: 'vistós, que atreu la vista, l'atenció'.

5,11 *tanys*: 'rebrotos que surten a la soca d'un arbre'.

5,12 *rials*: 'rieres petites'.

5,13 *erola*: 'era petita' o 'tros de terra sembrat'.

5,13 *esplet*: 'abundor, plenitud'.

5,14 *rublert*: forma popular de *reblert*, participi de *reblir* 'omplir atapeïdament'.

5,14 *tarcisos*: Clascar indica en nota que es tracta de la transcripció grega de la paraula hebrea *tarxix* «que sembla significar el crisòlit, ço és, el topazi».

5,15 *pern*: 'allò que sosté alguna cosa'.

5	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
16	חֶבֶל מִמֶּתְקִים וְכֹל מִחֲמֻדִּים זֶה דֹּדִי יֵזֶה רַעִי בָנוֹת יְרוּשָׁלַם: דֹּדִי יֵזֶה רַעִי בָנוֹת יְרוּשָׁלַם:	dolçors la seva boca, i tot ell delitances. ¶ Aquest és mon amat aquest és mon amic, filles de Jerusalem! ¶	<i>El seu paladar, dolceses, i tot ell delícies. Aquest (és) el meu estimat i aquest el meu company, filles de Jerusalem.</i>
5,16 <i>delitances</i> : ‘plaer gustat amb plenitud’.			
6	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	אָנָּה הִלֵּךְ דֹּדִיךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים אָנָּה פָּנָה דֹּדִיךְ וַיִּבְקֶשְׁנוּ עִמָּךְ: אָנָּה הִלֵּךְ דֹּדִיךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים אָנָּה פָּנָה דֹּדִיךְ וַיִּבְקֶשְׁנוּ עִמָּךְ:	—I, devers on partia el teu amat, la bella entre les dones? Devers on girava el teu amat, que amb tu el cercaríem? ¶	<i>[LA FASCINACIÓ DE L’ESTIMADA COR: 6,1] On ha anat el teu estimat, la bella entre les dones? Cap a on s’ha girat el teu estimat i el cercarem amb tu?</i>
2	דֹּדִי יָרַד לְגִנּוֹ לְעֲרוּגֹת הַבָּשָׂם לְרֵעוֹת בָּגְנִים וְלִקְט שׁוֹשְׁנִים: דֹּדִי יָרַד לְגִנּוֹ לְעֲרוּגֹת הַבָּשָׂם לְרֵעוֹת בָּגְנִים וְלִקְט שׁוֹשְׁנִים:	—Oh!, mon amat davalla al seu hort, a les eroles del bàlsam, a pasturar als jardins, a collir-hi assutzenes. ¶	<i>[ELLA: 6,2–3] El meu estimat ha baixat al seu jardí, al bancal del bàlsam, a fer pasturar en els jardins i a collir(-hi) lliris.</i>
3	אֲנִי לְדֹדִי וְדֹדִי לִי הָרֵעָה בְּשׁוֹשְׁנִים: ס אֲנִי לְדֹדִי וְדֹדִי לִי הָרֵעָה בְּשׁוֹשְׁנִים: ס	Jo só del meu amat, i és mon amat per mi: ell pastura entre lliris. §	<i>Jo del meu estimat i el meu estimat de mi, el qui fa pasturar entre els lliris.</i>
4	יֵפָּה אַתְּ רַעִיָּתִי כְּתִרְצָה נְאוּהָ כִּירוּשָׁלַם אֵימָה בְּנִדְגָלוֹת: יֵפָּה אַתְּ רַעִיָּתִי כְּתִרְצָה נְאוּהָ כִּירוּשָׁלַם אֵימָה בְּנִדְגָלוֹת:	Lauda Bella ets com Tirsà, la meva aimia!, agraciada com Jerusalem, feresta, així una host senyera alta. ¶	<i>[ELL: 6,4–9] Bella tu, companya meva, com Tirsà, bonica com Jerusalem, aterridora com un exèrcit amb els estendards.</i>
5	הִסְבֵּי עֵינַיִךְ מִנִּגְדֵּי שָׁהֶם הָרְהִיבֵנִי שֶׁעָרָךְ כְּעֶדֶר הָעִזִּים שָׁגְלָשׁוּ מִן־ הַגִּלְעָד: הִסְבֵּי עֵינַיִךְ מִנִּגְדֵּי שָׁהֶם הָרְהִיבֵנִי שֶׁעָרָךְ כְּעֶדֶר הָעִזִּים שָׁגְלָשׁוּ מִן־ הַגִּלְעָד:	Gira de mi tos ulls, que em fan feresa: ta cabellera és un folc de cabrides, que borbollen avall del Galaad;	<i>Aparta els teus ulls de davant meu ja que ells m’han torbat; els teus cabells com un ramat de cabres que saltironen de Galaad.</i>

6,2 *assutzenes*: ‘lliri blanc’.6,4 *Tirsà* és el nom de la primera capital del regne del Nord o d’Israel, que en temps del rei Omrí va ser substituïda per la ciutat de Samaria. En unir Tirsà amb Jerusalem, capital del regne del Sud o de Judà, el poeta uneix idealment els dos regnes que es van separar després de la mort de Salomó.6,4 *feresta*: ‘esquerpa’.6,5 *feresa*: ‘feredat, por’.

6	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
6	שֵׁנִיךָ בְּעֶדֶר הָרְחֵלִים שְׁעָלוּ מֶן- הָרֹחֶצֶה שְׂבָלָם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁבְלָהּ אֵין בָּהֶם:	tes dents, ramada d'ovelles que munten d'esbandir-se: besseres totes elles, ni una d'elles orba;	<i>Les teves dents com el ramat de les ovelles que pugen del bany, que totes elles han donat a llum bessones i privada d'infant cap entre elles.</i>
7	כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ:	rere el vel, és ta galta magrana esbadiada! ¶	<i>Com una tallada de la magrana, la teva templa darrere el teu vel.</i>
8	שֵׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים פִּילֻגִּים וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר:	Seixanta són les reines, vuitanta les concubines, no són de comptar les verges,	<i>Seixanta elles (són) reines i vuitanta (són) concubines i les noies joves sense nombre.</i>
9	אַחַת הִיא יוֹנְתִי תִמְתִּי אַחַת הִיא לְאַמָּה בְּרָהּ הִיא לְיוֹלְדָתָה רְאוּהָ בְנוֹת וְיֹאשׁוּוֹהָ מְלָכוֹת וּפִילֻגִּים וְיִהְלִוֶהָ: ס	única és ella, ma coloma, la perfecta mia: única és ella, de la seva mare, pura és ella, de la deslliuranta!, la veuen les donzelles, i la benaviren; reines i concubines i la canten: ¶	<i>Una [: única] ella la meva coloma, la meva perfecta/ íntegra; una [: única] ella per a la seva mare; pura/ preferida ella per a la qui la va infantar. La veuen les filles i la proclamen feliç; reines i concubines la lloen.</i>
10	מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמו־שָׁחַר יָפָה כְּלִבְנָה בְּרָהּ כְּחֻמָּה אֵימָה בְּנִדְגָלוֹת: ס	—Qui és aquesta que despunta com l'alba, bella com la lluna, clara com el sol, feresta, així una host senyera alta? §	<i>[COR: 6,10] Qui és aquesta que mira (cap avall) com una aurora, bella com la lluna, pura com el sol, aterridora com un exèrcit amb els estendards?</i>
11	אֶל-גִּנַּת אֲגֹז יִרְדְּתִי לְרֹאוֹת בְּאֲבִי הַנַּחַל לְרֹאוֹת הַפְּרִיחִים הַלְּפָן הַנָּצוּ הָרִמְנִים:	Festival Si en davallava a l'hort del noguerar a mirar el fruitar de la prada, a mirar si gemmava el vinyar, si els magraners floraven:	<i>[ELL: 6,11–12] A un jardí de noguera he baixat per veure la verdor/els brots del uadi/del torrent, per veure si ha brotat la vinya, (si) han florit els magraners.</i>

6,9 *deslliuranta*: 'partera'. El mot és de creació de Clascar a partir del verb *deslliurar* 'parir', i amb un model variable d'adjectius deverbals en *-nt*, avui no normatiu.

6,9 *benaviren*: mot no documentat, creat per Clascar amb el sentit de 'proclamar benaventurat'.

6,11 *fruitar*: 'el fet que les plantes donin fruit'.

6,11 *gemma*: 'produir gemmes una planta, és a dir, rudiments d'un eix vegetal que, en desenvolupar-se, origina una tija, una branca o una flor'.

6	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
12	לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שְׁמִתָּנִי מִרֶכֶבּוֹת עַמִּי־נָדִיב:	jo no sé, mon amor m'ha arborat així com la quadriga d'Aminadab. ¶	<i>No sabia, ésser meu, ha posat a mi carros del meu poble noble [la traducció literal no té gaire sentit. Ho accepten tots els comentaristes].</i>

6,12 *arborat*: 'encès amb grans flames, acalorat excessivament, excitat en alt grau'.

6,12 *Aminadab*: Clascar ha interpretat el mot, seguint la Vulgata, com un nom propi (que apareix esmentat en altres passatges de l'Antic Testament: Èxode 6,23; Rut 4,19–20).

7	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוֹלֵמִית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנִחַזְּהָ בְּדָ מִהֲתַחֲזוּ בַּשּׁוֹלֵמִית כְּמַחֲלֵת הַמַּחֲנִים:	—Gira, gira, la Sulamita!, gira, gira, que t'admirem! ¶ —Què admirareu, doncs, en la Sulamita? —Així com una dansa els campaments. ¶	<i>[LA BELLESA DE L'ESTIMADA COR: 7,1a] Torna, torna, Sulamita, torna, torna i et veurem. [ELL: 7,1b-10] Què (hi) veureu en la Sulamita? Com la dansa dels dos campaments.</i>
2	מִהֲיָפוּ פְּעָמַיִךְ בְּנִעְלִים בִּתְּנָדִיב חֲמוּקֵי יֶרֶכְיָךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יָדֵי אָמֶן:	Que bonic ton punteig en xinelles, filla de prínceps! Les combes de tos flancs són joiells, fets de mans d'orfebre;	<i>Que són bells els teus peus en les sandàlies, filla de noble, les corbes dels teus malucs/cuixes (són) com ornaments obra de mans d'artista.</i>
3	שֶׁרָרְךָ אֵגֶן הַסֶּהַר אֶל־יִחְסֹר הַמֶּזֶג בְּטֶנְךָ עֲרֻמַּת חֲטִים סוּגָה בַּשּׁוֹשְׁנִים:	és ton si un veire clos, mai sense vi amb aromes; monjoia de blat ton cos, voltada d'assutzenes;	<i>El teu llombrígol (és) una copa de rodonesa; no (hi) manca el vi mesclat; el teu ventre (és) un munt de blat vorejat de lliris.</i>
4	שְׁנֵי שְׂדֵיךָ כְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאֵמִי צְבִיָּה:	tes sines, dos cadells, bessons d'una daina;	<i>Els teus dos pits com dos cervatells, bessons de gasela.</i>

7,2 *xinelles*: 'sabates lleugeres, de sola prima, sense taló, que s'usen ordinàriament per a estar per casa'.

7,2 *combes*: 'curvatures'.

7,3 *veire*: 'got'.

7,3 *monjoia*: 'garba, feix d'espigues tallades'.

7	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
5	צוֹאֲרֶךְ כְּמִגְדַּל הַשָּׁן עֵינֶיךָ בְּרִכּוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שֶׁעַר בֵּת־רַבִּים אֶפְדָּ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפָה פָּנֶי דְּמֶשֶׁק:	el teu coll això apar: una torre de vori; tos ulls, conques d'Hesbon a entrant de Bat-rabbim; ta faç, torre del Líban, guaitant devers Damasc;	<i>El teu coll com una torre de vori; els teus ulls com estanys a Heixbon al costat de la porta de Bat-Rabim [: Filla de Molts]; el teu nas com la torre del Líban guaitant cara a Damasc.</i>
6	רֹאשְׁךָ עָלֶיךָ כְּכַרְמֶל וְדִלְתָּ רֹאשְׁךָ כְּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אֶסּוּר בְּרֶהֱטִים:	endalt, apar el Carmel la teva testa; i el cabell, en el teu cap, és com la porpra: un rei és pres en els seus rulls! §	<i>El teu cap sobre teu com el Carmel i la cabellera del teu cap com la porpra, un rei empresonat en les trenes/en l'abeurador.</i>
7	מִה־יָפִית וּמִה־נְעֻמָּת אֶהְבֶּה בְּתַעֲנוּגִים:	El goig Oh, que bella ets!, oh!, que gentil!, amor, enmig de delícies! ¶	<i>Que ets bella i que ets encantadora, amor, en les delícies.</i>
8	זֹאת קוֹמַתְךָ דְּמַתָּה לְתֶמַּר וְשִׁדִּיךָ לְאַשְׁכְּלוֹת:	Això apar la teva planta, una palmera, i són les teves sines així com raïms.	<i>Aquesta teva estatura s'assembla a una palmera i els teus pits als ramells.</i>
9	אֶמְרָתִי אֶעֱלֶה בְּתֶמַּר אֶחְזֶה בְּסִנְסֵנֶיךָ וַיְהִי־נָא שִׁדִּיךָ כְּאַשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרִיחַ אֶפְדָּ בְּתַפּוּחִים:	«—Pujaré a la palmera —jo m'he dit—, dels raïms seus jo colliré.» Sien-me tes sines com raïms de vinya, i el respir de ta faç, així com de pomes, i el teu tast com vi bo... ¶	<i>He dit: pujaré a la palmera (i) agafaré ramells dels seus dàtils i seran/siguin, doncs, els teus pits com ramells de la vinya i l'olor del teu nas com les pomes.</i>
10	וְחֶפְדְּךָ כִּי־נָ הָטוּב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמִישָׁרִים דּוֹבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים:	—... que corre dolçament devers el meu amat, i arremora els llavis dels dorments. ¶	<i>I el teu paladar com vi del bo que va al meu estimat [atenció: la paraula és en masculí tot i que parla el noi. El text presenta dificultats textuais insuperables] per un camí pla degotant/lliscant dels llavis d'adormits.</i>

7,5 *apar*, del verb antic *aparir* (*aparèixer*) en el sentit de 'semblar'.7,5 *conques*: 'territori més deprimat que les zones adjacents'.7,5 *Hesbon* és una antiga ciutat del territori de Moab, al sud del Mar Mort, en el territori de l'actual Jordània.7,5 *Bat-rabbim* és un indret desconegut, que no ha pogut ser identificat.7,6 *Carmel* és una muntanya de 550 m, situada davant del Mediterrani, al nord d'Israel, famosa en la Bíblia pels episodis d'Elies amb els profetes de Baal (1Reis 18).7,9 *sien-me*: 'que em siguin', forma antiga i dialectal del present de subjuntiu del verb *ésser*.7,10 *arremora*: 'avalota'.

7	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
11	אֲנִי לְדוּדִי וְעַלִּי תְשׁוּקָתוֹ: ס	Jo só del meu amat, i és per mi son delir. ¶	[ELLA: 7,11–14] Jo per al meu estimat i sobre meu el seu desig.
12	לָכֵה דוּדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בְּכַפְרִים:	Ai, vine, mon amat!, anem defora al camp, fem nit a les masies:	[7,12] Vine, estimat meu, sortirem al camp, passarem la nit en els llogarets.
13	נֵשְׁלִימָה לְכַרְמִים נִרְאָה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פָּתַח הַסִּמְדִּר הִנְצוּ הָרְמוֹנִים שָׁם אֶתְּן אֶת־דָּדִי לָדֶ:	irem d'hora als vinyals a veure si els ceps broten, si s'obren els poncells, si els magraners ja floren. ¶	Ens llevarem aviat (per anar) cap a les vinyes, veurem si ha borronat la vinya, (si) s'ha obert el borro, (si) han florit els magraners. Allà donaré els meus amors a tu.
14	הַדּוּדָאִים נָתַנוּ־רִיחַ וְעַל־פִּתְחֵינוּ כָּל־מִגְדִּים חֲדָשִׁים גַּם־יִשְׁגִּים דּוּדִי צִפְנָתִי לָדֶ:	Allí et daré jo mes amors, car les pomes d'amor hi aromen, i als nostres porxos hi ha tota ricor, d'enguany... i d'antany encara: mon amat, per tu jo ho servava. ¶	Les mandràgores han donat olor i a les nostres entrades/portes tot[a mena] d'excel·lències noves, també velles, estimat meu, [els] he amagat/reservat per a tu.

7,11 *delir*: infinitiu substantivat: 'ésser afectat del desig vehement d'una cosa'. Hi esperaríem el substantiu *delit* 'viu plaer de l'ànim o dels sentits'.

7,14 *aromen*: 'exhalen aroma'.

7,14 *ricor*: 'riquesa, sumptuositat'.

7,14 *enguany*: 'aquest any'; *antany*: 'de temps passat'.

7,14 *servava*: 'guardava intacte (allò que es considera bo o virtuós)'.

8	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
1	מִי יִתְנֶה כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֶמְצָאָה בְּחוּץ אֶשְׁקֶהָ גַם לֹא־יָבוּז לִי:	Oh, qui fes de tu així com un germà per mi, com qui ha xuclat les ubres de ma mare! Trobadís pels carrers, jo et besaria i no se'm rependria,	[L'AMOR VERITABLE ELLA: 8,1–4] Qui et donarà com un germà per a mi, el qui mama els pits de ma mare; et trobaré fora, et besaré, tampoc no mostraran menyspreu per mi.

8,1 *ubres*: castellanisme (o llatanisme) per 'mamella, meta, pit'.

8,1 *repndria*: 'renyaria'. Emparentat amb *prendre*, noteu la forma sense la primera *r*, que anys més tard va defensar Coromines.

8	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
2	אֲנִהְיָ אֲבִיאָךְ אֶל־בֵּית אִמִּי תִּלְמַדְנִי אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן הַרְקֹחַ מֵעֵסִים רַמְנִי:	jo et duria a la casa de ma mare, t'amenaria a la que em concebia: et daria beure del vi adobat, del most de les meves magranes. ¶	<i>Et conduiré, et faré venir a la casa de ma mare; tu m'ensenyaràs; jo et faré beure de vi de l'espècia, de most de la meva magrana/de les meves magranes.</i>
3	שְׁמֵאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וַיְמִינִי תַּחֲבֹקֵנִי:	Sa esquerra davall mon cap, sa dreta em doni abraçada! §	<i>La seva esquerra sota el meu cap i la seva dreta m'abraça.</i>
4	הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מִהֲתַעֲרְרוּ וְמִהֲתַעֲרְרוּ אֶת־ הָאֶהֱבָה עַד שֶׁתַּחֲפֹץ: ס	Jo us conjur, a vosaltres, filles de Jerusalem, per què deixondirieu ni per què desvetllarieu l'amor, fins que en tindrà albir? §	<i>Us imploro, filles de Jerusalem, com desvetllarieu/no desvetlleu i com despertarieu/i no desperteu l'amor fins que (ho) desitgi?</i>
5	מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דֹּדָהּ תַּחַת הַתְּפֹחַ עֹרֶתֶתֶךָ שָׁמָּה חִבְּלָתְךָ אִמְךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יִלְדָתְךָ:	Remembrança Qui és aquesta que puja del desert, recolzada en el seu amat? —Sots aquella pomera jo et deixondia: allí dolia per tu la teva mare, allí dolia per tu la deslliuranta. ¶	<i>[COR: 8,5a] Qui és aquesta que puja del desert recolzant-se sobre el seu estimat?</i> <i>[ELLA: 8,5b-7] Sota la pomera t'he despertat; allà va tenir dolors de part de tu/et va concebre la teva mare; allà va tenir dolors de part/va concebre, ella et va infantar.</i>
6	שִׁימְנִי כְּחוֹתֶם עַל־לֶבֶךְ כְּחוֹתֶם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עֵזָה כְּמוֹת אֶהְיֶה קָשָׁה כְּשֶׂאוֹל קִנְיָה רֶשֶׁפִּיָּה רֶשֶׁפִּי אֵשׁ שְׁלֵה־בְתִיָּה:	—Posa'm, així com el segell, sobre el teu cor; posa'm, així com una anella, en el teu braç! § —Cert: forta com la mort és amor, dura com el Pregon és gelosia; guspires de foc són ses guspires; sa flamera, flamera de Jahvè;	<i>Col·loca'm com el segell sobre el teu cor, com el segell sobre el teu braç, perquè fort com la mort l'amor, dur com l'estatge dels morts la gelosia; les seves flames, flames de foc, una flama de Yah.</i>

8,2 *t'amenaria*: 'et conduiria'. *Amenar* es troba documentat com a variant de *menar*.8,5 *dolia*: 'sentia dolor'.8,6 *flamera*: 'flama'. El mot és una creació de Clasclar, que no es troba documentada enlloc.

8	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
7	מִים רַבִּים לֹא יִכְלֹוּ לִכְבּוֹת אֶת־ הָאֵהָבָה וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ: ס	aigües moltes no poden apagar amor, ni torrentals la submergirien. Si dava hom tot el bé de sa casa, per l'amor, li'n faran retret? §	Aigües moltes no podran extingir l'amor i rius no se l'emportaran/l'arrossegaran/ l'inundaran; si donés un home tota la riquesa de casa seva per l'amor, menysprear el menysprearien.
8	אָחוֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מִה־נַּעֲשֶׂה לְאַחֲתָנוּ בָּיִם שִׁידוּבֶר־ בָּהּ:	Madona amor Una germana tenim, petita encara, car no té ella encara sines: què faríem, doncs, per la germana, el jorn que ella emparaulada sia? ¶	[COR: 8,8–9] Una germana per a nosaltres [: tenim una germana] petita i pits no hi ha per a ella. Què farem per a la nostra germana el dia que serà parlat d'ella [: es parlarà d'ella, cal entendre per demandar-la en matrimoni]? Si una muralla ella (fos/és) construirem sobre ella una renglera/una torre de plata, i si una porta ella (fos/és) farem una barricada/encerclarem sobre ella (amb) una planxa de cedre.
9	אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת בָּסָף וְאִם־דֹּלֶת הִיא נִצְוֹר עָלֶיהָ לֹחַ אֶרֶז:	—Si ella és un mur, bastim-li una corona d'argent; si és una porta, guarnim-la amb bigues de cedre. ¶	[ELLA: 8,10] Jo una muralla i els meus pits com les torres, llavors sóc als seus ulls com la qui troba pau.
10	אֲנִי חוֹמָה וְשָׂדִי כַּמִּגְדָּלוֹת אֲזִ הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם: פ	—Jo só una muralla, torres són mes sines: só, doncs, a sos ulls, com qui troba la pau. §	[ELLA: 8,10] Jo una muralla i els meus pits com les torres, llavors sóc als seus ulls com la qui troba pau.
11	כָּרֶם הָיָה לְשַׁלְמָה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכָּרֶם לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בִּפְרִיָּו אֶלֶף בָּסָף:	Apòleg Una vinya té Salomó a Baal- hamon, la vinya ha comanada ell als guardes, lleva hom del seu fruit un miler d'argents:	[ELL: 8,11–13] Salomó tenia una vinya a Baal-Amon, donà la vinya als guardes; cadascú portarà pel seu fruit mil monedes de plata.
12	כָּרְמִי שְׁלִי לִפְנֵי הָאֵלֶף לְךָ שְׁלָמָה וּמֵאתִים לְנֹטְרִים אֶת־פְּרִיָּו:	ma vinya, la meva, és davant meu: per a tu sia el miler, oh, Salomó, i encara dos-cents per als guardes del fruit. ¶	La meva vinya (és) meva, davant meu els mil per a tu, Salomó, i dos-cents per als qui guarden el seu fruit.

8,11 *Baal-hamon* és un indret desconegut; té el sentit de 'amo de multituds', que potser és una al·lusió al rei Salomó i al seu gran harem de concubines.

8,11 *comanada*: 'encomanada, encarregada'.

8,11 *lleva*: 'treu'.

8	Text hebreu	Versió de Frederic Clascar	Traducció mot a mot
13	הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגִּנִּים חֲבֵרִים מְקֻיָּבִים לְקוֹלֶךְ הַשְּׁמִיעִינִי:	—Oh, tu, qui sojornes pels vergers, els companys escolten: deix que oigui ta veu! ¶	<i>La qui s'asseu als jardins, els companys estan atents a la teva veu, fes-me(-la) sentir.</i>
14	בָּרַח דּוֹדִי וְדַמְה־לֶּךָ לְעֵבִי אֲוִי לְעֹפֶר הָאֵילִים עַל הָרֵי בְּשָׁמִים:	—Fuig, mon amat! Iguala't a la daina o als cabridons dels cérvols a les muntanyes dels bàlsams. §	<i>[ELLA: 8,14] Fuig, estimat meu, i assembla't a una gasela o al cervatell de les cérvoles, sobre les muntanyes de bàlsams.</i>

8,13 *sojornes*: 't'hi estàs un cert temps'.

8,13 *oigui*: com abans, esperàriem 'oeixi' com a present de subjuntiu d'oir.

Una traducció, malgrat tot, al servei d'un projecte lingüístic

La traducció del Càntic de Frederic Clascar formava part d'un dels projectes culturals més ambiciosos de la història cultural de l'Europa contemporània, que consistí a redreçar i posar a l'altura de les grans llengües i cultures del món la llengua i la cultura catalanes. El projecte va ser encapçalat des del punt de vista polític per Enric Prat de la Riba, i, des de la saviesa lingüística, per Pompeu Fabra, que va voler-se envoltar d'alguns dels homes més dotats del país. Entre aquests hi havia Josep Carner i Frederic Clascar, membres de primera hora de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

La traducció que hem editat i comentat va veure la llum l'any 1918, just un any després de la publicació del *Diccionari ortogràfic* de Fabra, que va modificar notablement i va posar a punt les *Normes ortogràfiques* del 1913. L'ortografia havia estat la primera baula de la normativització del català, i els anys següents es publicarien la resta d'elements normatius bàsics (la gramàtica, el diccionari general).

A principis del segle xx, la llengua catalana sense escola ni Estat es trobava en un estat vacil·lant, a punt de convertir-se en un *patois* irrecuperable per a l'alta cultura. En definitiva, Fabra i els seus homes van obtenir en un espai de temps molt curt el que les grans cultures amb estats havien trigat segles a aconseguir: l'estandardització de la llengua; però estandarditzar és formular models de prestigi, que després s'hauran d'imposar. Aquesta traducció del Càntic dels Càntics bíblic forma part dels models de prova que, en paral·lel amb els instruments normatius, es van posar en circulació durant aquells anys prodigiosos. Recordem que aquell mateix any 1918 Carles Riba publicà també una altra versió del mateix llibre bíblic (Ferrer & Feliu 2012): es tracta d'un model nou, notablement diferent del de Clascar, fet sobre el mateix llibre bíblic.

La proposta lingüística de Clascar no acabà de reeixir, tot i que contenia solucions realment òptimes. Els models de llengua que finalment s'imposaren foren uns altres, potser també perquè l'erudit hebraïsta va morir molt jove, just l'any següent de la publicació del

Càntic. Tanmateix, la pregunta que cal provar de respondre és: per què el català de Clascar ens sona avui tan estrany?

Hi ha una sèrie d'elements lingüístics que són recurrents en tota la traducció que hem vist, i que ens causen una notable sensació d'estranyesa. Podríem destacar-ne els següents:

1. Un repertori de lèxic arcaïtzant i allunyat de la llengua parlada que fugia clarament del que podia ser assimilable. En les notes a la traducció hem fet notar tots els mots singulars. Recapitem-ne alguns: *per ço les donzelles t'amen* 1,3 = per això (les) noies t'estimen; *bruna* 1,5 = morena; *fembra* 1,7 = femella, dona; *amat* 2,8 = estimat; *faç* 2,14 = cara; *renard* 2,15 = guineu o guilla; *fontana* 4,12 = font, etc.

2. L'intent de recuperar tota la flexió del possessiu àton, tal com queda reflectit en la taula següent:

Persona	Gènere	Nombre	
		Singular	Plural
Primera	Masculí	mon amat 1,12	mos cabells 5,2
	Femení	ma vinya 1,6	mes entranyes 5,4
Segona	Masculí	ton amat 5,9	tos companys 1,7
	Femení	ta cabellera 6,5	tes amors 1,1
Tercera	Masculí	son delir 7,11	sos ulls 8,10
	Femení	sa boca 1,1	ses guspises 8,6

Aquestes formes apareixen en alternança, però en molta desproporció, amb el possessiu tònic: *ma vinya*, *la meva* 1,6; *hi menjaré ma bresca/amb la mel meva*, */i amb la meva llet/hi beuré el meu vi!* 5,1. Però el possessiu tònic femení, almenys en la primera persona, ja hem vist també que apareix sovint en la forma antiga: *la bella mia* 2,10; *germana mia*, *esposa* 5,1.

Cal recordar que en aquell moment, almenys a Barcelona, el possessiu àton ja sols era viu usat amb termes de parentiu: *ma mare*, *ton germà*, però amb caràcter general devia sonar molt estrany.

3. Una morfologia verbal inusitada. Primeres persones del present sense la desinència -o, a la manera dels textos medievals o dels parlars baleàrics: *só* 1,5; *conjur* 2,7; *deix* 2,14; *cerc* 3,1; *conjur* 3,5; *jo dorm* 5,2; *jo cerc* 5,6; *jo crit* 5,6; o amb la desinència -e, a la manera dels parlars valencians: *encontre* 3,4; *entre* 5,1; *obre jo* 5,6. Passat simple d'indicatiu en primera persona, que a Barcelona no s'usava probablement des de feia segles: *cerquí* 3,1; *encontrí* 3,1; *rentí* 5,3; *em lleví* 5,5. Vacil·lació en les terminacions del present de subjuntiu: *sia* 8,8; *oigui* 2,14.

4. Variació flexiva en adjectius que després s'han considerat invariables: *la deslliuranta* 6,9, etc.

Tot plegat fa que l'esforç de Mn. Clascar, tot i els seus mèrits indubtables i el fet que les seves traduccions bíbliques fossin de les primeres traduccions efectuades directament de l'hebreu al català —abans d'ell sols el canonge tarragoní Tomàs Sucona havia traduït els

Salms de l'hebreu (1882–98) i el Càntic dels Càntics (amb el títol de *Cantar dels Cantars* 1906) (Casanelles 2010: 17)—no creés un model a seguir, com sí que el van crear les traduccions que Josep Carner publicà a Editorial Catalana aquells mateixos anys.

Referències bibliogràfiques

- AUBERT, Roger. 1977. «Modernismo». Dins: *Sacramentum Mundi. Enciclopedia Teològica*. IV. Barcelona: Herder, pp. 765–775.
- BALCELLS, Albert; PUJOL, Enric. 2002. *Història de l'Institut d'Estudis Catalans. Volum I: 1907–1942*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CASANELLAS, Pere. 2010. «Les traduccions catalanes de la Bíblia». *Qüestions de Vida Cristiana*, 236 (abril 2010), pp. 9–37.
- FERRER, Joan. 2009. «Aproximació panoràmica a les traduccions bíbliques catalanes de començament del segle XX». Dins: Marcel ORTÍN i Dídac PUJOL (eds.), *Llengua literària i traducció*. Lleida: Punctum & TRILCAT, pp. 33–50.
- FERRER, Joan; FELIU, Francesc. 2012 (en premsa). «La traducció del Càntic dels Càntics de Carles Riba». *Tamid*, 8 (2012).
- FIGUERAS, Narcís. 1999. «Mn. Frederic Clascar (1873–1919). Dades per a una biografia». *Quaderns de la Selva*, II, pp. 261–273.
- LALOU, Frank; CALAME, Patrick. 1999. *Le Grand Livre du Cantique des cantiques*. París: Albin Michel.
- MAS I SOLENCH, Josep M. 2005. *Frederic Clascar i Sanou*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MASSOT I MUNTANER, Josep. 2005a. «Frederic Clascar, traductor de la Bíblia». Dins: *Escriptors i erudits contemporanis. Cinquena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 41–102.
- 2005b. «Antoni M. Alcover i l'Institut d'Estudis Catalans (1924)». Dins: *Estudis de llengua i literatura catalanes/L. Miscel·lània Joan Veny*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 113–166.
- 2006. «Frederic Clascar, sacerdot i *homme de lettres*». Dins: *Escriptors i erudits contemporanis. Sisena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 151–160.
- 2010. «La traducció de l'Eclesiastès de Frederic Clascar». Dins: *Escriptors i erudits contemporanis. Novena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 131–137.
- 2012. *Frederic Clascar i Sanou. Semblança biogràfica*. Conferència pronunciada davant el Ple per Josep Massot i Muntaner el dia 27 de febrer de 2012. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Disponible a Internet: http://taller.iec.cat/filologica/centenari/documents/semblan_Fclascar.pdf [consultat el 22 de març de 2012].
- NASPLEDA, Joan. 2011a. «Clascar i Sanou, Frederic». Dins: Montserrat BACARDÍ i Pilar GODAYOL (dir.), *Diccionari de la traducció catalana*. Vic: Eumo, p. 145.

- NASPLEDA, Joan. 2011b. «Codina i Formosa, Joan Baptista». Dins: Montserrat BACARDÍ i Pilar GODAYOL (dir.), *Diccionari de la traducció catalana*. Vic: Eumo, pp. 143–144.
- KEEL, Othmar. 1994. *The Song of Songs*. Minneapolis: Fortress Press.
- PARCERISAS, Francesc. 2009. *Traducció, edició, ideologia. Aspectes sociològics de les traduccions de la Bíblia i de l'Odissea al català*. Vic: Eumo.
- POULAT, Émile. 1974. *La crisis modernista*. Madrid: Taurus.
- RAVASI, Gianfranco. 1992. *Il Cantico dei cantici. Commento e attualizzazione*. Bologna: Dehoniane.
- SERRALLONGA, Segimon. 1995–1996. «El Càntic dels Càntics de Verdaguer». *Anuari Verdaguer*, IX, pp. 89–113.